

TYÖELÄMÄ- JA TASA- ARVOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 10/2005 vp

Hallituksen esitys laiksi säteilylain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 25 päivänä lokakuuta 2005 lähettänyt työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi säteilylain muuttamisesta (HE 180/2005 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Raimo Salonen, sosiaali- ja terveysministeriö
- johtaja Antti Niittylä, Säteilyturvakeskus
- tuotantojohtaja Reijo Sundell, Teollisuuden Voima Oy.

HALLITUKSEN ESITYS

Säteilylakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen sisällytetään säännökset Euroopan unionin neuvoston antaman korkea-aktiivisia säteilylähteitä koskevan niin sanotun umpilähdedirektiivin täytäntöön panemiseksi. Direktiivi ei olennaisella tavalla muuta Suomessa säteilylain nojalla sovellettujen turvallisuusvaatimusten sisältöä. Olennaisimmat vaatimukset esitetään kuitenkin säädettäväksi lain tasolla nykyistä yksilöidymmin.

Kaikkein voimakkaimpien korkea-aktiivisten umpilähteiden käytöstä poistosta aiheutuvien kustannusten kattamisen varmistamiseksi ehdo-

tetaan, että asianomaisen toiminnan harjoittajan tulee asettaa näiden kustannusten suorittamista turvaava taloudellinen vakuus.

Umpilähdedirektiivin täytäntöönpanon ohessa ehdotetaan lakiin eräitä säädösympäristön muutoksista johtuvia tarkistuksia. Lisäksi ehdotetaan, että säteilylakiin kirjataan kielto tuoda muita kuin Suomessa valmistetuista säteilylähteistä peräisin olevia radioaktiivisia jätteitä Suomeen radioaktiivisena jätteenä huolehdittavaksi.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2006 alusta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valio-

kunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Lakiehdotuksen mukaan Suomeen ei saa tuoda käytöstä poistettua säteilylähdettä, joka on valmistettu muualla kuin Suomessa. Perustelujen mukaan säännös on periaatteellisesti tärkeä, jotta Säteilyturvakeskuksella on poliittisella tasolla vahvistettu selkänaja kielteisen päätöksen tekemiseen, jos sen käsiteltäväksi tulee vierasperäisen radioaktiivisen jäte-erän maahan tuomista koskeva hakemus. Myös ydinenergialakiin (990/1987) lisättiin vuonna 1994 säännös, jonka mukaan muualla syntyneitä ydinjätteitä ei saa Suomessa käsitellä, varastoida eikä sijoittaa pysyväksi tarkoitettulla tavalla.

Valiokunta pitää ehdotettua säännöstä radioaktiivisen jätteen maahantuonnin kieltämisestä perusteltuna. Lähtökohtana tulee olla, että jokainen maa pyrkii huolehtimaan omista jätteistään. Säännös noudattaa elinkaariajattelun kannalta merkittävää Kansainvälisen atomienergiajärjestön (IAEA) käytäntesääntöä, jonka mukaan jokaisen valtion tulee sallia asianomaisessa valtiossa valmistettujen radioaktiivista ainetta sisältävien säteilylähteiden palauttaminen valmistajalle, kun lähde on poistettu käytöstä.

IAEA:n käytäntesääntöihin perustuu myös ehdotus, jonka tarkoituksena on estää korkea-

aktiivisten umpilähteiden vienti alikehittyneisiin maihin Euroopan unionin ulkopuolelle. Lakiehdotuksen mukaan korkea-aktiivisen umpilähteen vienti EU:n ulkopuolelle edellyttää joko kaisen siirrettävän erän osalta Säteilyturvakeskuksen hyväksyntää eikä vientiä sallita maahan, jolla ei ole riittäviä teknisiä, lainsäädännöllisiä ja hallinnollisia valmiuksia huolehtia lähteen ja sen käytön turvallisuudesta. Valiokunta pitää tärkeänä, että radioaktiivista ainetta sisältävistä säteilylähteistä huolehditaan niin, että ne eivät aiheuta vaaraa ihmisille tai ympäristölle. Valiokunta korostaa, että Suomen tulee yhdessä muiden EU-maiden kanssa huolehtia siitä, että EU:n alueelta ei viedä radioaktiivisia aineita sellaisiin alikehittyneisiin maihin, joissa ei ole kunnollisia edellytyksiä huolehtia niiden asianmukaisesta käytöstä ja säilytyksestä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 7 päivänä joulukuuta 2005

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Jukka Gustafsson /sd
jäs. Susanna Haapoja /kesk
Anneli Kiljunen /sd
Esa Lahtela /sd
Riikka Moilanen-Savolainen /kesk
Markus Mustajärvi /vas
Terhi Peltokorpi /kesk

Leena Rauhala /kd
Jukka Roos /sd
Tero Rönni /sd
Kimmo Tiilikainen /kesk
Jaana Ylä-Mononen /kesk
vjäs. Matti Kauppila /vas
Paula Risikko /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ritva Bäckström.